

ZAPROSZENIE DO ZGŁASZANIA UWAG DOTYCZĄCYCH INICJATYWY (bez oceny skutków)

TYTUŁ INICJATYWY	Nowy Europejski plan na rzecz innowacji
WIODĄCA I ODPOWIEDZIALNY DZIAŁ	DG RTD.A5
PRAWDOPODOBNY INICJATYWY	RODZAJ Komunikat Komisji
ORIENTACYJNY TERMIN	III kwartał 2022 r.
INFORMACJE DODATKOWE	https://ec.europa.eu/research-and-innovation/en/strategy/support-policy-making/shaping-eu-research-and-innovation-policy/building-european-innovation-ecosystem

A. Kontekst polityczny, określenie problemu i analiza zgodności z zasadą pomocniczości

Kontekst polityczny

- Innowacje, zwłaszcza innowacje w dziedzinie najbardziej zaawansowanych technologii, mają kluczowe znaczenie dla pomyślnego przeprowadzenia dwójakiej transformacji społeczeństwa UE – ekologicznej i cyfrowej oraz dla poprawy zdrowia i dobrostanu. Mają one również zasadnicze znaczenie dla zapewnienia otwartej strategicznej autonomii UE.
- Pomimo licznych unijnych inicjatyw politycznych i instrumentów wspierających innowacje nadrzędny plan innowacji przyniesie UE korzyści obejmujące wszystkie aspekty w sposób umożliwiający skuteczne wdrażanie i maksymalny wpływ na cele strategiczne.
- Należy dokonać kompleksowego przeglądu i oceny kontekstu, istniejących narzędzi i utrzymujących się luk w unijnej polityce innowacji w pięciu kluczowych obszarach: dostęp do finansowania, warunki ramowe (w tym prawodawstwo), ekosystemy innowacji, przepaść innowacyjna i talenty.

Problem, któremu ma zaradzić inicjatywa

Dzięki nowemu Europejskiemu planowi na rzecz innowacji ma zostać rozwiązany problem kluczowych wąskich gardeł, takich jak:

- **Dostęp do finansowania: luka w zwiększaniu skali działalności**
 UE ma tyle przedsiębiorstw typu start-up ile USA, ale tylko kilka z nich jest w stanie szybko zwiększać skalę swojej działalności. Dotyczy to w szczególności przedsiębiorstw typu start-up realizujących innowacje przełomowe, które tworzą nowe rynki.
 Inwestycje na późnym etapie w przedsiębiorstwa typu start-up są również mniej liczne i mają mniejszą wartość w Europie w porównaniu z innymi regionami świata. Jest to spowodowane m. in. niewystarczająco głębokimi i niewystarczająco płynnymi rynkami kapitałowymi zapewniającymi finansowanie ryzyka, nieatrakcyjnymi warunkami w przypadku pierwszych ofert publicznych, nierównomiernym rozłożeniem działalności uczestników rynku finansowego pod względem geograficznym, ograniczonymi inwestycjami funduszy emerytalnych i ubezpieczeń (na życie) na rynkach kapitałowych, ograniczoną wyceną praw własności intelektualnej oraz obciążeniami regulacyjnymi. Warunki ramowe muszą sprzyjać zwiększaniu skali działalności w Europie.
- **Warunki ramowe, w tym prawodawstwo: potrzeba większej liczby regulacji proinnowacyjnych**
 Innowacje często podważają tradycyjne podejścia do regulacji. Tempo zmian, zwłaszcza w przypadku innowacji radykalnych, może czasami stać w sprzeczności z dynamiką procesów regulacyjnych. Na szczeblu UE istnieją klauzule eksperymentalne torujące drogę dla proinnowacyjnych praktyk regulacyjnych, takich jak piaskownice regulacyjne, żywe laboratoria i stanowiska badawcze – zwłaszcza w dziedzinie

finansowej (pakiet dotyczący finansów cyfrowych) i cyfrowej (np. wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie sztucznej inteligencji).

Klauzule te występują również w niektórych państwach członkowskich, w szczególności w sektorach transportu, energii i finansów. Wdrażanie i ocena wpływu piaskownic, żywych laboratoriów i stanowisk badawczych są jednak ograniczone.

- **Rozdrobnienie unijnego ekosystemu innowacji: potrzeba wzmocnienia i lepszego połączenia ekosystemów innowacji z wykorzystaniem różnych instrumentów finansowania**

Współpraca między podmiotami działającymi w dziedzinie innowacji w całej Europie jest niezbędna, aby szybciej wdrożyć i przyswoić innowacyjne rozwiązania potrzebne do odbudowy po pandemii COVID-19, zrównoważenia środowiskowego, cyfryzacji i przyszłej odporności.

Doskonałe ekosystemy innowacji można znaleźć w wielu miejscach w Europie, ale zbyt mało z nich zasługuje na miano liderów innowacji. Ponadto siła i głębokość wzajemnych powiązań, przepływów informacji i transferu wiedzy w obrębie ekosystemów innowacji, łańcuchów wartości i podmiotów oraz między nimi znacznie się różnią.

Nie wykorzystano jeszcze w pełni synergii między mechanizmami i instrumentami finansowania (takimi jak polityka spójności, „Horyzont Europa”, Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, fundusz innowacyjny), aby wesprzeć badania naukowe i innowacje. Na przykład zamówienia publiczne są odpowiednim źródłem finansowania, ale nie są wystarczająco powiązane z ekosystemami innowacji.

- **Wyniki w zakresie innowacji: różnice między regionami UE**

W ostatnim dziesięcioleciu odnotowano pewne postępy w likwidowaniu przepaści innowacyjnej, w szczególności za sprawą nadrabiania zaległości przez niektóre państwa członkowskie i poprawy ich wyników w odniesieniu do szeregu wskaźników na rzecz efektywności w zakresie badań naukowych i innowacji, takich jak patenty.

Pomimo tych postępów luka, jeśli chodzi o wyniki w zakresie innowacji między regionami UE, pozostaje znaczna, przy czym niewiele państw członkowskich i regionów odnotowało wystarczające postępy. Ta luka w dziedzinie innowacji wynika z ogromnych różnic w poziomach inwestycji w badania i rozwój, ramowych warunków na potrzeby prac badawczych i nauki oraz jakości wyników badań naukowych lub innowacji.

- **Talenty: rozwijanie i przyciąganie talentów w dziedzinie przedsiębiorczości, wspieranie różnorodności**

Pomimo udanych inicjatyw na szczeblu UE i w państwach UE nadal istnieje potrzeba włączenia przedsiębiorczości, najbardziej zaawansowanych technologii i zdolności innowacyjnych w programy kształcenia i szkolenia zawodowego, a także do organizacji szkolnictwa wyższego i organizacji badawczych oraz środowiska akademickiego.

Ponadto istnieje luka w zakresie inkluzywności w dziedzinie technologii i innowacji, co powoduje brak wykorzystania cennych zasobów ludzkich. Kwestią bardziej strategiczną staje się również atrakcyjność tego sektora dla talentów spoza UE w połączeniu ze sprzyjającymi warunkami ramowymi.

Podstawa działania UE (podstawa prawna i analiza zgodności z zasadą pomocniczości)

Podstawa prawna

Inicjatywa ta wchodzi w zakres obszaru polityki, w którym UE dzieli kompetencje z państwami członkowskimi („kompetencje dzielone”) na podstawie następujących artykułów Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

- badania – art. 179,
- spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna – art. 174,
- przemysł – art. 173.

Praktyczna potrzeba działania na poziomie UE

Proponowany plan pomoże lepiej zintegrować inicjatywy i inwestycje na szczeblu unijnym i na poziomie krajowym oraz wzmocni przy tym kształtowanie polityki innowacyjności.

Będzie on wspierać dwojaką transformację poprzez lepsze uwzględnienie nowej fali innowacji w dziedzinie zaawansowanych technologii.

Działania na szczeblu UE mają kluczowe znaczenie dla wspierania rozwoju spójnych krajowych programów innowacji, wspierania dostępu do finansowania, w szczególności dla małych przedsiębiorstw, tworzenia ram w większym stopniu wspierających innowacje, łączenia ekosystemów innowacji oraz rozwijania i przyciągania talentów.

B. Co ma osiągnąć inicjatywa i w jaki sposób?

Jaki jest **cel** inicjatywy?

Celem nowego Europejskiego planu na rzecz innowacji jest wzmocnienie zdolności Europy do szybszego wdrażania i przyswojenia innowacyjnych rozwiązań (w tym rozwoju i zastosowań najbardziej zaawansowanych technologii). Są one potrzebne do odbudowy po pandemii COVID-19, aby wesprzeć transformację ekologiczną i cyfrową w społeczeństwie UE oraz zapewnić otwartą strategiczną autonomię UE.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez połączenie polityk, inwestycji i instrumentów w ramach wspólnego podejścia, aby stymulować zmiany systemowe i wywierać wpływ na całym obszarze UE.

Jakie **rodzaje działań** są rozważane?

- Inicjatywa dotycząca **dostępu do finansowania** służąca wprowadzeniu w przestrzeni regulacyjnej UE środków ułatwiających finansowanie prywatne i zwiększających skuteczność wykorzystania funduszy publicznych na dużą skalę w europejskim krajobrazie innowacji. Inicjatywa ta służy również likwidacji luki w zwiększaniu skali działalności poprzez zwiększenie inwestycji kapitału prywatnego i o charakterze długoterminowym dokonywanych przez podmioty z siedzibą w UE, które nie były wystarczająco aktywne w tym segmencie rynku, oraz poprzez zbadanie w jaki sposób można uzyskać dostęp do finansowania dzięki własności intelektualnej.
- Inicjatywa służąca wspieraniu tworzenia **piaskownic regulacyjnych**, żywych laboratoriów i stanowisk badawczych, aby zbadać powiązania między powstającymi technologiami a praktykami regulacyjnymi oraz sprostac dostrzegalnym wyzwaniom w zakresie innowacji i przeszkodom regulacyjnym.
- Inicjatywa dotycząca **ekosystemów innowacji** służąca wzmocnieniu i wzajemnemu połączeniu lokalnych ekosystemów badań naukowych i innowacji, zwłaszcza tych ekosystemów, które obecnie osiągają gorsze wyniki w zakresie innowacji. Dzięki tej inicjatywie mogłyby zostać uruchomione odpowiednie polityki i instrumenty finansowania oraz podjęte wysiłki zainteresowanych stron na rzecz transformacji ekologicznej i cyfrowej w ramach kompleksowych regionalnych partnerstw innowacyjnych, co pomogłoby zlikwidować lukę innowacyjną i wesprzeć łączenie lokalnych ekosystemów badań naukowych i innowacji z inicjatywami na szczeblu UE, a także z horyzontalnymi i wertykalnymi europejskimi łańcuchami wartości. Inicjatywa ta ułatwia również dostęp do najnowocześniejszej infrastruktury technologicznej dla przedsiębiorstw z branży najbardziej zaawansowanych technologii w całej Europie.
- Inicjatywa na rzecz **lepszego kształtowania polityki innowacyjności**, wzmocnienia istniejącej bazy informacyjnej leżącej u podstaw innowacji (definicje, dane i metody), w tym poprzez aktualizację tablicy wyników innowacji, zapewnienie ukierunkowanego wsparcia politycznego państwom członkowskim (np. Instrument Wsparcia Technicznego, narzędzie wspierania polityki programu „Horyzont” i pomoc techniczna w ramach polityki regionalnej) oraz poprawę koordynacji inicjatyw w ramach polityki innowacyjności (np. forum Europejskiej Rady ds. Innowacji).
- Inicjatywa na rzecz rozwoju i zatrzymywania **talentów** w Europie, przy jednoczesnym przyciąganiu nowych talentów spoza UE. Jej celem jest również wspieranie zmysłu do przedsiębiorczości, promowanie włączenia społecznego i równowagi płci, wspieranie przedsiębiorczości kobiet i zachęcanie do współpracy między organizacjami badawczymi a przemysłem.

Prawdopodobne skutki

Inicjatywa ta będzie opierać się na silnych podstawach europejskich w dziedzinie badań naukowych i innowacji oraz będzie stymulować politykę i inwestycje na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym.

W szczególności celem tej inicjatywy będzie rozwiązanie problemu utrzymującej się luki w finansowaniu zwiększania skali, która utrudnia rozwój europejskich małych przedsiębiorstw i przedsiębiorstw typu start-up, które rozwijają przełomowe innowacje.

Celem tej inicjatywy jest również zmniejszenie istniejącej luki między badaniami naukowymi i innowacjami a wdrażaniem rozwiązań niezbędnych do sprostania wyzwaniom stojącym przed społeczeństwem europejskim (np. zadania w ramach programu „Horyzont Europa”).

Będzie ona wspierać nowe podejścia do regulacji, które mogą nadać za nowymi i szybko zmieniającymi się dziedzinami i umożliwiać innowacje w takich dziedzinach.

Będzie ona służyć lepszemu połączeniu i zniwelowaniu przepaści innowacyjnej między regionami i między państwami członkowskimi, aby zapewnić wykorzystanie potencjału nowych technologii i czerpanie bardziej równomiernych korzyści z ich rozwoju.

Będzie również dążyć do wykorzystania potencjału całej puli talentów, w tym grup niedostatecznie reprezentowanych – ze szczególnym uwzględnieniem kobiet – przy jednoczesnym uczynieniu Europy magnesem dla globalnych talentów w dziedzinie przedsiębiorczości.

Monitorowanie w przyszłości
<ul style="list-style-type: none"> • Nie dotyczy
C. Lepsze stanowienie prawa
Ocena skutków
Projekt komunikatu Komisji w sprawie nowego Europejskiego planu na rzecz innowacji jest dokumentem programowym i jako taki nie wymaga oceny skutków.
Strategia konsultacji
<ul style="list-style-type: none"> • Nie dotyczy. Plan będzie oparty na informacjach pochodzących z przeglądu zdobytych doświadczeń na temat skuteczności instrumentów i działań oraz na analizie bieżących działań związanych z innowacjami, a także na ocenie utrzymujących się problemów i nowych możliwości. • W ciągu ostatnich 2 lat miał miejsce proces konsultacji i współpracy z zainteresowanymi stronami, również w kontekście przygotowywania programów prac Europejskiej Rady ds. Innowacji i europejskich ekosystemów innowacji: <ul style="list-style-type: none"> • wyniki konsultacji z zainteresowanymi stronami zatytułowane: „A Robust Innovation Ecosystem for the Future of Europe” („Solidny ekosystem innowacji na potrzeby przyszłości Europy”) – dokument opublikowany we wrześniu 2020 r. (8 warsztatów, kwestionariusz i konferencja wysokiego szczebla); • analiza sprawozdań z różnych warsztatów grup zainteresowanych stron [warsztaty grupy jednorozców, lipiec 2021 r., „Tackling the Scale-Up Gap” („Likwidowanie luki w zwiększaniu skali działalności”)]; seminarium w październiku 2021 r.; warsztaty forum Europejskiej Rady ds. Innowacji, październik 2021 r.; warsztaty grupy liderów ekosystemów Innowacji, listopad 2021 r.; warsztaty z udziałem kobiet zarządzających funduszami venture capital, listopad 2021 r.); • w sierpniu i we wrześniu 2021 r. Komisja przeprowadziła badanie dla zainteresowanych stron z sektora innowacji: Sprawozdanie z europejskiego badania ekosystemów innowacji; • w listopadzie 2021 r. zapoczątkowano działalność forum Europejskiej Rady ds. Innowacji, które wydało kierunki polityki dotyczące rozwoju ekosystemu Unii.